

Rosario Álvarez / Ernesto González Seoane (2014): “Gondomar. Corpus dixital de textos galegos da Idade Moderna”. *3 Internationales Kolloquium zu historischen Corpora der Iberoromanischen Sprachen*. Zürich, 23-25 xuño 2014.

You are free to copy, distribute and transmit the work under the following conditions:

- **Attribution** — You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Non commercial** — You may not use this work for commercial purposes.

Gondomar. Corpus dixital de textos galegos da Idade Moderna

Rosario Álvarez
Ernesto González Seoane

rosario.alvarez@usc.es
ernestoxose.gonzalez@usc.es

1. Presentación

- Corpus dixital de textos e centro de recursos derivados
 - Escrita en galego
 - Séculos XVI, XVII e XVIII
- O nome: *Gondomar. Repositorio dixital de textos do galego medio*
- O marco temporal
- Xustificación do proxecto
 - Importancia das mostras no seu contexto histórico
 - Conveniencia da colección e disponibilización

2. Obxectivos (I)

➤ **Inventario**

- Catálogo completo de textos escritos en lingua galega (*lato sensu*)
 - ✓ Datos bibliográficos completos
 - ✓ Revisión de autoría, datación, etc.
 - ✓ Noticia de distintas edicións, reproducións facsimilares, etc.
 - ✓ Localización de orixinais, con referencias arquivísticas e bibliográficas.
- Sistematización de datos para a historia dos textos desde o punto de vista documental e diplomático
- Anotacións sobre as características e fiabilidade dos textos
 - ✓ manuscritos autógrafos ou copias; edición contemporánea...
 - ✓ falsificacións, imitacións paródicas, traducións deficientes...

➤ **Repositorio de textos**

- Establecemento dun corpus textual fiable
- Acceso público ao textos
 - ✓ Edicións realizadas con criterios filolóxicos homoxéneos
 - ✓ Difusión dos orixinais por medio de facsímiles

2. Obxectivos (II)

➤ **Desenvolvemento de aplicacións informáticas**

- Aliñamento entre edicións
 - ✓ Módulo de edición
 - ✓ Módulo de consulta
- Anotación de textos
 - ✓ Aparato crítico
 - ✓ Notas explicativas ou complementarias
- Explotación do corpus
 - ✓ Concordancias, lematización e glosario
 - ✓ Etiquetación: banco de datos lingüísticos
 - ✓ Vínculos entre texto e glosario

➤ **Estudos particulares e de conxunto**

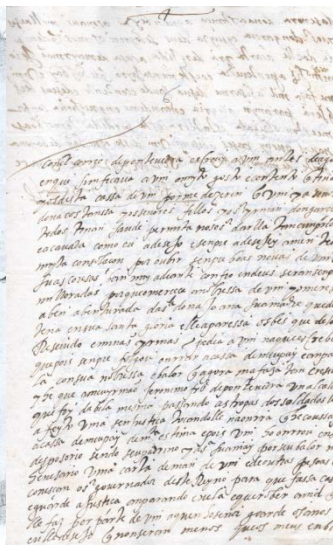
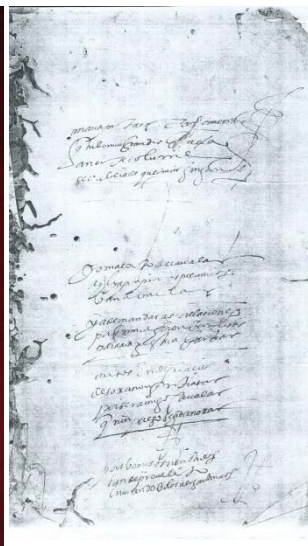
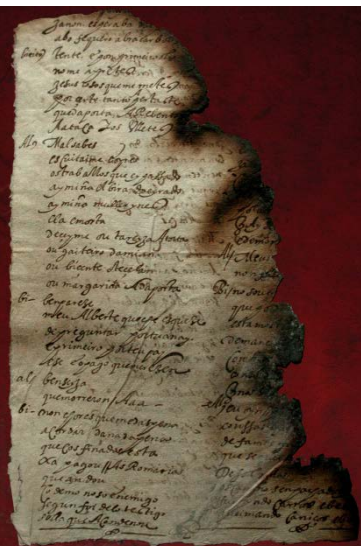
- De corte histórico e diplomático
- De tipo lingüístico

3. Corpus textual (I)

➤ Textos escritos *en galego* no período

- Na primeira fase, selección dos que cumpren a condición lingüística básica
- Sen limitación por outros trazos caracterizadores:
 - ✓ Manuscritos / impresos
 - ✓ Autógrafos / apógrafos
 - ✓ Orixinais / copias ou traslados
 - ✓ Literarios / non literarios
 - ✓ Difundidos / privados
 - ✓ Completos / fragmentarios

DISCURSO TERCERO SONETO CON FALDA de Iuan Gomez Tonel.

Turbas corran as Agoas, poña luto
o Ayre denfo, en merancoria tanta
que yme o Fogo a Terra, que sin pranta
negue a o fortunado ano seu trebuto,

Mentras a Porcia do Philippo Bruto
en os hombros da fama sacrosanta
se yrgue á o Ceo, que sua gloria canta
collendo en fror, ojá maduro fruto.

Perdeu marrando tan ditosa vida
a Humilda prezo, a Piadade tempo,
(que derrubou o Morte tua Gadaña)

O Mundo Reyna, o Rey fua Margarida,
a Fe colúa, a Virtud enxempro
a pedra (cujo en galle foy) España.
Chore nola Montaña
dogando, leyte, e nouidade espida,
semellando as Abellas no enxempro.
Que si fua Margarida,
Reyna, prezo, Colúa, Pedra, Tempo
perden Rey, Mundo, Fe, Virtud, España
tu que tal perda viche
ó magoda Galizia que perdieche

Certamen Olympico, DEL Sr. DON IOAN DEL RIO Y OTERO.

ROMANCE GALLEGO.

Já que nos pujo ó Certamen
A porfia, ou ó Probrema
Na nola lingua equecida
Nomais, que por ler galega:
Lado agora basta nomais,
Porque lle coupefe á ela
No Ceu daquel gran Escudo
Tanquero ó ter Eitrela.
Direi ó meu parecer,
Darei ó miña sentenza,
Porque me fai Letrado
O que me fizo Poeta.
A esta cabeça do mundo
Moito debeu Iulio Cesar
Bos pais, é grandes amigos,
Moito amor, moira riqueza.
E Roma, que lle debeu
O grande Iulio, e a cecela
De Cidade libro eicraua,
E de sñora, fojeita.
Os seus nobres moradores,
Fijoos gemer demañeira,
Que escollian mortos luas
Por non ver mortos alleas:

No Chan, qu' en Moxião,
Chaman ós Galegos,
Chan de Daxailla,
Que cheira av' o Ceo.
Que está no Camiño,
que vai do Daxailla,
Senada do Montevieira
á Via do Reyno.
A humiña Leroña
Camiño dexeito,
foi conta que soues.
O Tombo Suleto.
Se sube en Telanço
por Toda o Rexas,
Sen muita fadiga,
Nim muita sentenço.
Mia se chie,
de Chan, do d'axmas,
e mas ó seu anho
foi ó seu telexo.
Ali cozen leixas,
e cozen coellos,
os homes nas felas,
e cozen as montañas.
Deli d'axmas Chan,
tar alto en eseceno

Defdo

4. Realización

➤ Instituto da Lingua Galega. Universidade de Santiago

- Dirección: Ernesto González Seoane (ILG) / Rosario Álvarez Blanco (ILG)
- Deseño de aplicacións informáticas: César Osorio Peláez (ILG)
- Membros do equipo, colaboradores ou asesores:

LINGÜÍSTICA E FILOLOXÍA

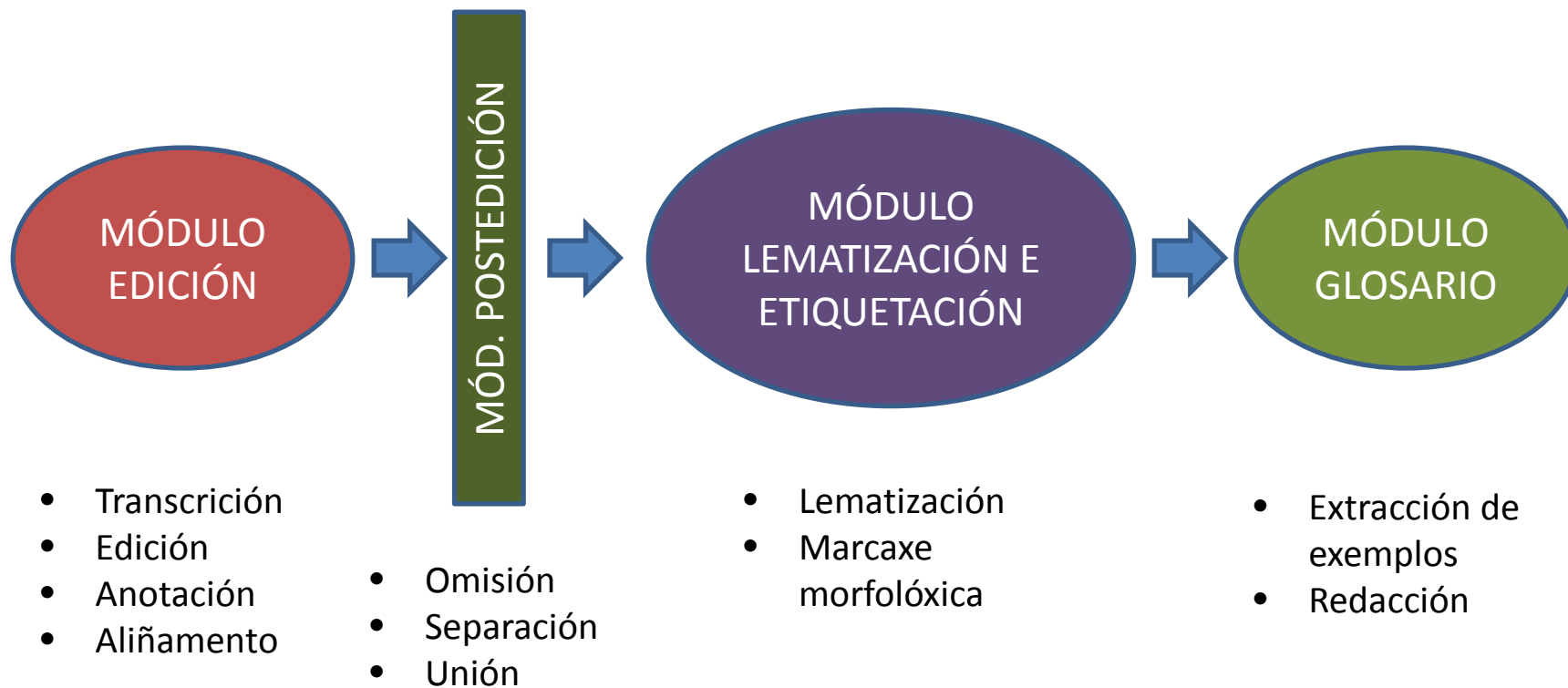
Xosé Antonio Fernández Salgado. Univ. de Vigo
Michael J. Ferreira. Georgetown University
Rita Marquilhas. Univ. de Lisboa
Gonzalo Navaza Blanco. Univ. de Vigo
Xosé Xove Ferreiro. Instituto da Lingua Galega

HISTORIA MODERNA, DOCUMENTACIÓN E DIPLOMÁTICA

Domingo L. González Lopo. Univ. de Santiago de Compostela
José Luis Rodríguez Gómez. Real Biblioteca
Pegerto Saavedra Fernández. Univ. de Santiago de Compostela
Concepción Varela Orol. Univ. da Coruña
Florentina Xoubanova Montero. Instituto da Lingua Galega

5. Esquema de procesamento

5. Módulo de edición (I) (Zona editor)

Tipo de ed.

Anotación e
formato

5. Módulo de edición (II) (Zona lector)

Archivo Editar Ver Histrial Marcadores Herramientas Ayuda

GONDOMAR

USC INSTITUTO DA LINGUA GALEGA

PROXECTO GONDOMAR

Edición Postedición Lematización Glosario ernesto

Inicio Presentación Equipo Catalogo Textos Buscas no corpus Glosario Axuda Contacto

Galego | English

Obra María Francisca de Isla

conservadora interpretativa

Romanze escrito p^r mi s^{ra} Dª Maria
Fran^{ca}. de Isla y Losada al
S^{or}. Abad de Fruime

8°

Où meu Crego? Sei q' qués,
que eu vote alengua á
Catao ben, e despois
che pese, ò que agora fás.
Se contra toda concencia
pensache de min tã mal,
e estôu quixôsa, ¿por que

Emenda <seica>? [o <c> riscado e o
<a> emendado en <q>?]

Lupa

Tipo de ed.

Notas

6. Módulo de postedición

Omitir palabras

Unir e dividir palabras

Archivo Editar Ver Historial Marcadores Herramientas Ayuda

GONDOMAR

ilg.usc.es/tests/gondomar/lematizador.php?obra=1

USC INSTITUTO DA LINGUA GALEGA

PROXECTO GONDOMAR

Edición **Postedición** Lematización Glosario ernesto

Inicio Presentación Equipo Catalogo Textos Buscas no corpus Glosario Axuda Contacto

Galego | English

Postedición María Francisca de Isla

Romance escrito por mi señora Doña María
Francisca de Isla y Losada al
Señor Abad de Fruime
¡Ou, meu crego! ¿Seiq' qués
que eu bote a lengua a pasear?
Catao ben, e despois non
che pese o que agora fas.
Sei contra toda conciencia,
pensache de min tan mal
e estou quixosa, ¿por que
non me has ti de aloumiñar?
¿Seique é por que aló non volva
a ver vovs de balandrán?
Aínda me vovs de balandrán?

Liña: 13
Palabra: vovs
☐ Omitir

Dividir Caracteres: 3

Xuntar palabras

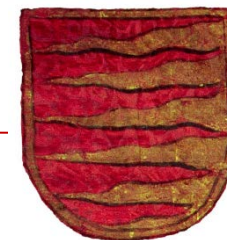
Xuntar

7. Módulo de lematización

Lematización María Francisca de Isla

id	Contexto esq.	Palabra	Contexto der.	Lema	Categoría	Morf.	Liña
16	estar a meu cabo laiándome do meu mal , que	abofellas	farto teño , gracias a Deus , que mo dá	abofellas	interxección	Morf...	39
17	estágamo se me vai , e corta feira coideiche que	acababa	de finir . Anque a prea non é grande ,	acabar	verbo	Morf...	64
18	de tal . Sosmentes en Deus do Ceo agarimo podo	achar	, pois , cuitadifia de min , j xa non	achar	verbo	Morf...	50
19	fas ben , mais escomasi , outra com' ela n'	achás	. Deixa me estar a meu cabo laiándome do meu	achar	verbo	Morf...	36
20	, que de día nin de noite eu nunca podo	acougar	. Teño moitos calafrios , a quentura vén detrás ,	acougar	verbo	Morf...	44
21	del gorenta ; con eso as fremas sairán . Virás	acó	, meu Dieguiño , cando ó tempo millorar . norue	acó	adverbio	Morf...	89

8. Glosario

falta *f.*

1 Feito de faltar ou non estar algo ou alguén nun determinado lugar.

1807Esterq2: "Carbia.- [...] de aquí a algúns días compre que vos deixèis ver. // Abelleira.- Non farei **falta**, home, non" (648).

1836Cacheiras: "dandonos con esto aconocer ó noso Redentor, q[u]e non se ofendía tanto dô pecado coma dá **falta** do arrepentimento" (328).

1836Cacheiras: "Mulleres vén sabés q[u]e sobran p[o]r todos os currunchos, e q[u]e non se ven sinon prostitutas p[o]r **falta** dé homes q[u]e se casen" (496).

2 Necesidade ou carencia dalgunha cousa.

1812ABF1: "Ai tontiño, porque iñoras o qu' he mantér casa e vida, que por ben que estea sortida, hai **faltas** a todas horas" (302).

3 Acción legal ou moralmente incorrecta.

1836Cacheiras: "ó demo como non lles quer ben, tentaos á todos instantes, é calquera **falta** q[u]e cometa un, anq[u]e sea pequena, avultaa canto pode" (275).

LOCS. E FRAS.

1 **Facer falta**. Cumprir, ser necesario.

1837Cháinsa: "nin-che tiñamos as campanas de S. Francisco, que abofé fasían boa **falta** nestas noytes de inverno, para saber á hora en que un vive" (20).

2 **Sen falta** *loc. adv.* Con certeza, con seguridade.

1833Compadres: "-Logo hastra domi[n]go, que nos juntaremos no adro de santo Domingo, y... // -Baya adios, hastra o dito sin **falta**" (73).

FORMAS

falta 1807Esterq2, 1820MPA, 1820Quintana1, 1833Compadres, 1836Cacheiras (8), 1837Cháinsa, 1846Cristobo, sdFP2.

faltas 1812ABF1, 1836Cacheiras.

Cfr. falla.